

Postanowienie z dnia 1 czerwca 2010 r.

III UZ 3/10

Zwrot kosztów procesu strony korzystającej z pomocy radcy prawnego w sprawie o ustalenie odpowiedzialności wspólników spółki jawnej za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne następuje z uwzględnieniem wartości przedmiotu sporu (zaskarżenia).

Przewodniczący SSN Kazimierz Jaśkowski, Sędziowie SN: Jerzy Kwaśniewski (sprawozdawca), Andrzej Wróbel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 1 czerwca 2010 r. sprawy z odwołania Grzegorza K., Piotra M. i Jana S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w K. o ustalenie nieistnienia odpowiedzialności wspólników spółki jawnej za zobowiązania spółki z tytułu składek i o zapłatę, na skutek zażalenia odwołujących się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 14 stycznia 2010 r. [...] w części dotyczącej rozstrzygnięcia o kosztach postępowania - kosztach zastępstwa procesowego

z m i e n i ł zaskarżone postanowienie zawarte w pkt 2 wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 14 stycznia 2010 r. [...] w ten sposób, że zasądził od Grzegorza K., Piotra M. i Jana S. solidarnie na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w K. kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

U z a s a d n i e

Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w K. trzema decyzjami z dnia 22 listopada 2007 r.: [...] skierowaną do Grzegorza K.; [...] skierowaną do Jana S.; [...] skierowaną do Piotra M. ustalił, że Grzegorz K., Jan S. i Piotr M. są odpowiedzialni za zobowiązania Przedsiębiorstwa Budowlanego „M.” Spółki jawnej z siedzibą w K. w łącznej wysokości 50. 923,82 zł za należności z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń

Pracowniczych oraz za odsetki za zwłokę należne od składek na ubezpieczenie zdrowotne finansowanych przez ubezpieczonych.

Wyrokiem z dnia 3 grudnia 2008 r. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Koszalinie oddalił odwołania od powyższych decyzji organu rentowego (pkt 1, 2 i 3); oraz zasądził od Grzegorza K., Jana S. i Piotra M. na rzecz organu rentowego kwoty po 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 4).

Wyrokiem z dnia 14 stycznia 2010 r. Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Szczecinie oddalił apelacje ubezpieczonych od powyższego wyroku Sądu Okręgowego (pkt 1.); zasądził od każdego z ubezpieczonych: Grzegorza K., Piotra M. i Jana S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w K. kwoty po 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym (pkt 2). Podstawę prawną rozstrzygnięcia zawartego w pkt 2 wyroku stanowiły przepisy art. 98 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 2 ust. 1 i ust. 2 w związku z § 6 pkt 6 oraz § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.). Uzasadniając rozstrzygnięcie co do kosztów postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny stwierdził, że składki na ubezpieczenie społeczne nie są świadczeniami pieniężnymi z ubezpieczenia społecznego, lecz świadczeniami na te ubezpieczenia. Podstawę do określenia wysokości wynagrodzenia pełnomocnika z tytułu zastępstwa procesowego w tej sprawie stanowi § 6 rozporządzenia w sprawie opłat za czynności radców prawnych, co oznacza, że przy wartości przedmiotu sporu powyżej 50.000 zł stawka minimalna wynagrodzenia wynosi 3.600 zł (zgodnie z § 6 pkt 6 powołanego rozporządzenia). Sąd Apelacyjny podzielił pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w postanowieniu z dnia 5 czerwca 2009 r., I UZP 1/09 (LEX nr 518062), zgodnie z którym w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych dotyczącej przeniesienia na członków zarządu spółki zobowiązań spółki za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wynagrodzenie pełnomocnika będącego radcą prawnym powinno być ustalone na podstawie § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, a nie w oparciu o § 11 ust. 2 tego rozporządzenia. Sąd Apelacyjny

zasądził koszty zastępstwa procesowego od każdego z ubezpieczonych uznając, że przy solidarnej odpowiedzialności każdy ze zobowiązanych odpowiada za całość zobowiązania i wobec każdego z ubezpieczonych została wydana odrębna decyzja. Sąd Apelacyjny podkreślił przy tym, że pełnomocnik ubezpieczonych uiścił trzy opłaty od apelacji - tzn. od każdego z ubezpieczonych.

Postanowienie o kosztach zawarte w pkt 2. wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 14 stycznia 2010 r. zaskarżyli zażaleniem do Sądu Najwyższego ubezpieczeni zarzucając: 1) obrazę przepisów § 11 ust. 2 oraz § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, przez niezastosowanie tych przepisów oraz błędne przyjęcie, że zastosowanie w niniejszej sprawie mają stawki określone w § 6 pkt 6 w związku z §12 ust. 1 pkt 2 powołanego rozporządzenia; 2) „art. 115 §1 ordynacji podatkowej, przez błędne uznanie, że Piotr M., Grzegorz K. i Jan S. nie ponoszą wzajemnie odpowiedzialności za zobowiązania Spółki, a w konsekwencji zasądzenie od każdego z nich odrębnie kosztów zastępstwa procesowego w sytuacji, gdy zgodnie z zasadą solidarnej odpowiedzialności winna być orzeczona jedna opłata.”

Żalący się wnieśli o zmianę zaskarżonego orzeczenia przez zasądzenie od Piotra M., Grzegorza K. i Jana S. solidarnie kwoty 120 zł tytułem zwrotu organowi rentowemu kosztów zastępstwa procesowego. Zdaniem wnoszących zażalenie Sąd w zaskarżonym postanowieniu nieprawidłowo zastosował przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, przyjmując, że koszty należy wyliczyć według stawek określonych w § 6 powołanego rozporządzenia, a więc w zależności od wartości przedmiotu sporu. Nawet, gdyby uznać, że ma zastosowanie § 6 cytowanego rozporządzenia, to rozstrzygnięcie jest nieprawidłowe, gdyż w apelacji wskazano wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 28.405, 82 zł, a tym samym miałyby zastosowanie § 6 pkt 5 i stawka wynagrodzenia wyniosłaby 1. 800 zł za postępowanie apelacyjne. Według wnoszących zażalenie rozstrzygając co do zaległości podatkowych i w przypadku uznania, że tego rodzaju odpowiedzialność występuje, Sąd Apelacyjny powinien zasądzić jedną stawkę tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego i orzec, że wszyscy trzej wnioskodawcy są zobowiązani

zapłacić te koszty solidarnie. W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny rozpoznał jedną apelację i była to jedna sprawa, a organ rentowy sporządził jedną odpowiedź na apelację. Tym samym brak było podstaw do zasądzenia od każdego z wnioskodawców odrębnej stawki tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Ponadto zgodnie z § 2 powołanego rozporządzenia Sąd powinien wziąć pod uwagę niezbędny nakład pracy pełnomocnika, a także charakter sprawy i wkład pracy pełnomocnika. Chociażby z tego względu brak jest przesłanek, aby mnożyć wynagrodzenie podstawowe razy trzy, jeżeli pełnomocnik nawet nie uczestniczył w rozprawie apelacyjnej. Sąd Apelacyjny powinien zastosować stawkę określoną w § 11 ust. 2 w związku z § 12 ust. 1 pkt 2 powołanego rozporządzenia - w kwocie 120 zł solidarnie od trzech wnioskodawców.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozważając wynikające z zażalenia zagadnienie zakresów § 6 i § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu należy zauważyć, że pierwszy z tych przepisów wyraża zasadę ogólną stawek opłat za czynności radców prawnych. Stawki te zasadniczo odniesione zostały do wartości przedmiotu sprawy. W relacji do tej zasady regulacja z § 11 ust. 2 rozporządzenia przedstawia się jako przepis szczególny „w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego”. Nie ma racji wnoszący zażalenie nadając rozpatrywanej sprawie o przeniesienie na wspólników spółki jawnej odpowiedzialności za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych - kwalifikację sprawy o świadczenia pieniężne z zabezpieczenia społecznego w rozumieniu powołanego wyżej § 11 ust. 2 rozporządzenia. W sprawie rozpatrywanej nie chodzi wszak o świadczenia „z” zabezpieczenia społecznego ale o określone należności zabezpieczenia społecznego wynikające z określonych regulacji materialnoprawnych kształtujących specjalne przesłanki odpowiedzialności określonych osób za zaległości z tytułu składek.

Sąd Najwyższy w składzie rozpatrującym sprawę niniejszą podziela stanowisko, które Sąd Najwyższy w przedstawionej kwestii zajął w uchwale z 9 marca 1993

r., II UZP 5/93 (OSNCP 1993 nr 11, poz. 194) oraz w uzasadnieniu postanowienia z 5 czerwca 2009 r., I UZP 1/09 (LEX nr 518062).

Nie ma też racji wnoszący zażalenie kwestionując przyjętą w zaskarżonym postanowieniu wartość przedmiotu sprawy jako przesłankę zastosowanej stawki należności radcy prawnego strony pozwanej za czynności w postępowaniu apelacyjnym. Sąd Apelacyjny w Szczecinie niewadliwie wziął pod uwagę przedmiot sprawy objęty zakresem postępowania apelacyjnego. Wartość tego przedmiotu określono stosownie do zakresu apelacji strony powodowej skierowanej przeciwko wyrokowi pierwszej instancji w całości. Do zakresu zaskarżenia określonego w apelacji i do jej wniosku dotyczącego uchylenia w całości zaskarżonego wyroku odnosił się pełnomocnik strony pozwanej w odpowiedzi na apelację. Czynności podejmowane w postępowaniu apelacyjnym przez przeciwnika procesowego powodów dotyczyły wyroku w całości i w całości decyzji ZUS rozpatrywanych w sprawie. Tak określonego przez stronę powodową zakresu rozpoznania sprawy w postępowaniu apelacyjnym nie zmieniło wskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia na kwotę niższą.

Zasadne okazało się zażalenie wyłącznie w zarzucie pominięcia przez Sąd Apelacyjny art. 105 § 2 k.p.c. Stosownie do tego przepisu - na współuczestników sporu odpowiadających solidarnie co do istoty sprawy sąd nałoży solidarny obowiązek zwrotu kosztów. Z podstaw wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, stanowiących odpowiednie podstawy do rozstrzygnięcia o zwrocie kosztów między stronami, wynika że każdy z powodów ponosi odpowiedzialność solidarną za będące przedmiotem sprawy zaległości z tytułu składek. Chodzi o odpowiedzialność wobec ZUS solidarną ze spółką i między współnikami.

Uzupełniając zażalenie dostosowano zatem zaskarżone rozstrzygnięcie o kosztach do wymagań art. 105 § 2 zdanie pierwsze k.p.c., którego przesłanki nie budzą zastrzeżeń i nie są w zażaleniu kwestionowane (art. 398¹⁶ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.).

=====